

DYS-

LEX-

JE.....

HOE SPEL
JE DAT?

Wat is dyslexie ?

Dyslexie betekent letterlijk beperkt (dys) lezen (lexis). Mensen die dyslectisch zijn, hebben niet alleen een hardnekkig probleem met lezen, maar ook met spellen. Dit komt doordat er in de hersenen geen goede koppeling wordt gemaakt tussen klanken en letters. Hierdoor hebben dyslectici moeite om een woord dat ze horen goed op te schrijven. Ook het lezen verloopt moeizaam omdat de letterklankkoppeling niet voldoende tot stand komt of niet goed is geautomatiseerd.

Dyslexie is geen leerprobleem, maar levert wel problemen op met het leren, omdat informatie schriftelijk wordt aangeboden en van leerlingen wordt verwacht dat zij hun taken ook op schrift aanleveren. Dyslectici kunnen een lage, normale of hoge intelligentie hebben.

Het is bekend dat dyslexie erfelijk kan zijn: vaak komt het meerdere keren in één gezin of familie voor. Het is ook mogelijk dat dyslexie voor het eerst voorkomt binnen een familie. Ongeveer 5 procent van de basisschoolleerlingen kampt met dyslexie en 3 tot 4 procent heeft een ernstige vorm van dyslexie.

Gelukkig kan dyslexie tegenwoordig goed worden behandeld. Het is belangrijk dat een zorginstelling wordt gekozen die werkt volgens het Protocol Dyslexie Diagnostiek & Behandeling (PDD&B) en die ook de resultaten van de behandeling wetenschappelijk kan onderbouwen. Instituten en praktijken die aangesloten zijn bij het NRD leveren informatie over hun behandelingen aan in de Nationale Databank Dyslexie. Hierdoor vindt een voortdurende kritische evaluatie van de zorgverlening plaats.

Feiten

Een paar feiten op een rij:

- Dyslexie komt voor bij ongeveer 2-4% van alle Nederlanders.
- Drie keer zoveel jongens als meisjes hebben dyslexie.
- Bij dyslexie speelt erfelijkheid een grote rol. Als één van de ouders dyslexie heeft, dan heeft het kind 40 tot 50% kans op dyslexie. Als beide ouders dyslexie hebben, dan is de kans zelfs 80%. Als er in de hele familie geen dyslexie voorkomt, dan is de kans op dyslexie erg klein.

Kenmerken

Het is van groot belang om dyslexie vroeg te signaleren. Hoe eerder het kind passend onderwijs krijgt, hoe eerder een goede basis gelegd wordt. Dit kan de ernst van de problemen verminderen en ervoor zorgen dat het kind beter meekomt in de klas.

Hieronder volgen kenmerken van dyslexie, onderverdeeld in drie groepen:

- Voor de basisschooltijd.
- In de kleutertijd.
- Vanaf groep drie.

Een kind hoeft niet aan alle symptomen te voldoen om dyslexie te hebben.

Signalen!

Lezen

- traag
- spellend
- veel fouten bij onbekende woorden (radend)
- geeft blijk van grote weerstand en /of faalangst t.o.v. leesbeurten
- heeft problemen met begrijpend lezen

Spellen

- veel spellingsfouten bij vrije schrijfp opdrachten (ook merkbaar bij wiskundeuitwerking)
- spelt veel fonetisch (schrijft zoals je het hoort)
- onthoudt spellingsregels slecht
- corrigeert zichzelf niet of nauwelijks
- maakt fouten bij moderne vreemde talen

Schrijven

- heeft een laag schrijftempo
- heeft vaak een onleesbaar handschrift met veel doorhalingen
- schrijft onsamenhangende teksten
- maakt fouten bij het overnemen van gegevens van het bord
- heeft problemen met stellen/formuleren

Dyslexie?

Spreken

- heeft moeite om de juiste uitspraak van woorden in moderne vreemde talen onder de knie te krijgen
- is soms traag in het onder woorden brengen van zaken door woordvindingsproblemen

Luisteren

- heeft moeite met luisteroefeningen
- werkt traag
- komt onvoldoende tot begrip

Algemeen

- heeft moeite met betekenisloze associaties, bijvoorbeeld vocabulaire, namen, jaartallen e.d. ondanks intensief oefenen
- werkt traag, kan herhaaldelijk het tempo van de klas niet bijhouden als het om lezen of schrijven gaat
- slaat vragen over bij opdrachten en proefwerken

Kenmerken voor de basisschooltijd

- Het kind kruipt en loopt laat.
- Het kind begint laat met praten en de spraakontwikkeling gaat langzamer dan bij leeftijdsgenootjes.
- Het kind praat traag en heeft problemen om woorden uit te spreken.
- De motorische ontwikkeling blijft achter in vergelijking met leeftijdsgenootjes. Een kind kan bijvoorbeeld moeite hebben met het hanteren van bestek.

Kenmerken in de kleutertijd

- Het kind heeft moeite met het schrijven van de eigen naam.
- Het kind schrijft letters vaak gespiegeld.
- Het kind heeft moeite met het leren van basiskennis, zoals de kleuren en getallen.
- Het kind werkt minder precies bij het knutselen, knippen en plakken.

Kenmerken vanaf groep 3

Vanaf groep drie zijn de moeilijkheden met lezen, schrijven en spellen duidelijk merkbaar. Enkele signalen:

- Het kind ziet letters dansen en haalt letters door elkaar: 'dorp' en 'drop'.
- Het kind kan het tempo van de klas niet bijhouden.
- Het kind kan last hebben van hoofdpijn of het heeft vage oogklachten.
- Het kind beheerst het alfabet slecht.
- Langzame letterherkenning, vooral van klanken: eu en ui, oe en ou etc.
- Problemen met het handschrift en met andere motorische vaardigheden.
- Het kind is onhandig met (vul)pennen.
- Ondanks eindeloze oefeningen toch slechte cijfers voor dictees.
- Het kind blijft in spiegelschrift schrijven en draait klanken om: b en d, 6 en 9, q en p etc.
- Het kind maakt spelfouten bij het overschrijven.
- Lezen blijft achter op klasgenoten.
- Het kind heeft weinig concentratie bij het lezen en is snel moe na het lezen.

- Voorlezen gaat hikkend en stotterend. Soms heeft het kind achteraf geen idee wat hij gelezen heeft.
- Het kind kan links en rechts niet goed uit elkaar houden.
- Het kind heeft moeite met het leren van analoog klokkijken.
- Het kind heeft moeite met het leren van tafels en andere logische reeksen.

De symptomen en fouten nemen erg toe onder tijdsdruk, emotionele spanning, bij een slechte gezondheid of als het kind in de war is.

Positieve kenmerken

Laten we vooral de positieve kenmerken niet vergeten:

- Kinderen met dyslexie zijn vaak creatieve, beeldende of logische denkers.
- Kinderen met dyslexie kunnen vaak goed het overzicht bewaren. Ze blijven niet hangen in details, maar hechten juist aan het totaalplaatje in hun hoofd.
- Kinderen met dyslexie nemen informatie veel beter op. Als het kind nieuwe kennis heeft verworven, blijft dat ook veel beter hangen.
- Kinderen met dyslexie zijn vaak heel praktisch ingesteld.

Diagnose

In Nederland mag de diagnose dyslexie alleen gesteld worden door een arts, gezondheidszorgpsycholoog of een orthopedagoog die opgenomen is in het BIG-register.

Voordat een diagnose gesteld wordt, moet uitgesloten zijn dat er een andere verklaring is voor de lees- en spellingproblemen. Bijvoorbeeld een andere stoornis of slecht lees- en spellingonderwijs op de basisschool. Ook moet de school kunnen aantonen dat met goede bijlessen de achterstand niet afneemt.

Behandeling

Dyslexie is niet te genezen. Behandelingen en therapieën kunnen het probleem niet voor 100% oplossen, maar ze kunnen wel helpen in het leren omgaan met dyslexie.

Een goede behandelmethode sluit zoveel mogelijk aan bij het kind. Daarom is het goed om de volgende vragen te stellen:

- Wat zijn de sterke kanten van het kind?
- Wat motiveert het kind?
- Welke middelen passen bij het kind? (computers etc.)

Tips voor de leerkracht

- Geef extra tijd bij klassikaal werk en zet de leerling eventueel in een apart kamertje.
- Houd er rekening mee dat het kind langzaam reageert op klassikaal gestelde vragen.
- Maak het bord niet te snel schoon, maar controleer of de leerling de aantekeningen heeft opgeschreven.
- Laat de aantekeningen kopiëren voor deze leerling.
- Dyslectische leerlingen zijn vaak gevoelig voor storingen en rommeligheid. Daarom is het goed om hen vooraan in de klas te zetten, zodat ze weinig afleiding hebben.
- Dyslectische leerlingen hebben vaak moeite met meerkeuzevragen. Probeer dit zoveel mogelijk te vermijden.
- Geef korte, duidelijke opdrachten en houd de hoofdlijn van de les vast.

- Voorkom zoveel mogelijk nieuwe negatieve ervaringen.

Signaleren volgens het Leerlingvolgsysteem

Groepen 1 en 2	Observatielijsten (Kijk en Zien) Taal voor kleuters (CITO) Rekenen voor kleuters (CITO)
Groep 3	Signaleringsmomenten Veilig Ler lezen 1. Herfstsignalering 2. Wintersignalering 3. Lentesignalering 4. Eindsignalering
Groepen 3 t/m 8 Oktober	Uitvallers technisch lezen DMT/AVI groep 4 t/m 6
Jan/feb	DMT 1/2/3 AVI toetsen Cito spelling Toets werkwoordspelling groep 7
April	Eindtoets CITO groep 8 Uitvallers technisch lezen groep 4 t/m 6
Mei	Entreetoets groep 7
Juni	DMT 1/2/3 AVI toetsen CITO spelling CITO woordenschat

Wat doen wij op de Amersfoortse Schoolvereniging?

Groep 1 en 2:

- In groep 1 worden de risicokinderen die opvallen tijdens de observatie in een kleine kring gezet.
- Extra begeleiding begint met het opstellen van een actieplan. Er wordt een duidelijk doel geformuleerd en wat er behaald moet zijn. Er wordt omschreven wat nodig is om het doel te behalen. Welke periode hiervoor nodig is en hoe vaak en hoe lang er geoefend wordt. De evaluatie staat gepland, hierin wordt aangegeven of het doel behaald is.
- <http://www.expertisecentrumnederlands.nl/soorten-onderwijs/po/protocol-leesproblemen-en-dyslexie-voor-groep-1-en-2/>
- Klik **hier** om de werkdocumenten behorende bij het boek *Protocol Leesproblemen en Dyslexie groep 1 en 2* te downloaden of te printen.
- **Stappenplan groep 1**

stap	Moment in het jaar	Actie door de leerkracht
1	Aanvang groep	Stimuleren van geletterdheid middels de uitgangspunten van beginnende geletterdheid
2	Januari	Invullen signaleringslijst. Actieblad voor kleuters die onvoldoende/te weinig oppakken van het aanbod
3	Januari-juni	Aanbod verrijken voor de kleuters die onvoldoende/te weinig opsteken van het aanbod
4	Juni	<u>Invullen signaleringslijst</u> Actieblad opstellen/bijstellen voor de kleuters die onvoldoende/te weinig opsteken van het aanbod kleuters doe
5	Einde schooljaar	

- **Stappenplan groep 2**

stap	Moment in het jaar	Actie door de leerkracht
1	Aanvang groep	Stimuleren van geletterdheid middels de uitgangspunten van beginnende geletterdheid Gericht aanbod verrijken voor leerlingen met een onvoldoende klankbewustzijn (fonemisch) en letterkennis
2	Januari	Invullen signaleringslijst. Actieblad voor kleuters opstellen met een onvoldoende klankbewustzijn en letterkennis
3	Januari-juni	Aanbod verrijken voor de kleuters met een onvoldoende klankbewustzijn en letterkennis
4	Juni	<u>Invullen signaleringslijst</u> Actieblad opstellen voor de kleuters met een onvoldoende klankbewustzijn en letterkennis
5	Einde schooljaar	Overdracht naar de volgende groep

Activiteiten die de functionele geletterdheid bevorderen:

- Boekoriëntatie
- Interactief voorlezen, dagelijks
- Uitbreiden woordenschat met behulp van plaatjes (prentenboeken, woordkaarten)
- Verhaalbegrip (navertellen, naspelen)
- Oriëntatie op geschreven taal (pictogrammen, eigen namen)
- Taalbewustzijn (woorden in zinnen onderscheiden, klankgroepen onderscheiden, eindrijm, beginrijm en klanken onderscheiden)
- Functioneel schrijven en lezen (kinderen ontdekken dat klanken en letters corresponderen)
- Auditieve synthese (kwartet, ik zie wat jij niet ziet, woorden klappen/stappen, klankmuur zie map Fonetisch Bewustzijn)
- Rijmpjes en versjes

- Herhaald voorlezen
- Activiteiten uit de methode Schatkist.
- Woordenschat oefeningen

Groep 3

Risicoleerlingen vanuit groep 2 en zwakke lezers krijgen intensieve leesbegeleiding. Voor de signalering wordt de toetsite van 'Veilig Leren Lezen' gevolgd. Dit betekent dat er vier keer in het jaar getoetst wordt.

- Herfstsignalering (fonemendictee, lettertoets, syntheseswoorden, wisselwoorden en zinnen lezen).
- Wintersignalering (fonemendictee, leestekst en lettertoets van Veilig Leren Lezen, DMT).
- Lentesignalering
- Eindsignalering (spellingtoets van Veilig Leren Lezen, DMT 1 en CITO spelling E3, CITO Woordenschat, CITO Begrijpend Lezen)

Vanuit de methode 'Veilig leren Lezen' wordt er na elke kern (totaal 12) een 'Veilig en Vlot' toets gedaan. Aan de hand van de uitslagen worden kinderen in niveau groepjes ingedeeld.

De kinderen die zwak of onvoldoende scoren bij de 'Veilig en Vlot' toetsen van 'Veilig Leren Lezen' volgen het sterplan van de methode. Deze kinderen krijgen een verlengde instructie aan de instructietafel. Deze instructie is in kleine groepjes. Deze interventies worden genoteerd in het groepsplan.

Activiteiten die het technisch lezen bevorderen:

Minimaal 3x per week 20 minuten oefenen; hierbij een keuze maken uit

- Oefeningen rondom automatiseren van de letters (flitsen van letters, letters zoeken in teksten)
- Wisselrijtjes lezen uit Veilig en Vlot met voor-door-koor techniek
- Oefeningen rondom synthetiseren en analyseren (eindletter, beginletter en midden klank)
- Geven van een onmiddellijke terugkoppeling op het gemaakte werk aan instructietafel.
- Herhaald lezen van woorden en teksten
- Trainen van vlot lezen (met zandloper veilig en vlot oefenen, woorden flitsen)
- Begeleid lezen aan instructieniveau
- Zelfstandig lezen op beheersingsniveau
- Veel differentiaties in lezen (spelletjes, werkbladen, klik klak boekjes, vragen bij leesteksten, letterdoos, stickers bij ringboekjes etc.)
- Connectlezen
- Rijtjes woorden in een context (Zuid Vallei)
- Computerprogramma ZOEM

Activiteiten voor het bevorderen van spelling groep 3:

- Afspraakkaarten ophangen in de klas en die woorden, regels regelmatig met de kinderen aanwijzen en herhalen.
- Extra inoefenen mkm/ mmkm/ mmkmm/ mkmm/ met magnetisch letterbord, stempeldoos, woorddoos en letterdoos

- Verwerking Woordzetter bladen VLL met extra instructie en tussentijdse controle.

Algemeen belangrijk voor zwakke lezers/spellers in groep 3:

- Voor-koor-door strategie structureel toepassen
- Wacht- hint- prijs techniek toepassen tijdens in duo-werk
- Veel herhaling!!!
- Visueel aanbieden van de klanken
- Spreekbeeld consequent gebruiken
- Toepassen klankbord (korte, lange, 2-teken, 3-teken, 4-teken klanken, medeklinkers, woorden verdelen in klankgroepen, etc.)
- Extra hulp aan leerling bij plannen weektaak (taak per leergebied en planning dagtaak).
- Spelling op de computer 'mijn klas', Taalzee, Woordenhaai

Groep 4 t/m 8

In jaargroep 4 kan vanaf het 2^e deel van het schooljaar, na het afnemen van CITO M4 onderzocht worden of er bij een kind mogelijk sprake is van dyslexie.

Indien er sprake is van een diagnose ernstige dyslexie en het kind heeft een **dyslexieverklaring** dan worden er afspraken gemaakt met betrekking tot de begeleiding. Deze worden verwerkt in het groeps- en/of handelingsplan.

Vanuit voorgaande groep krijgt de leerkracht de risicokinderen rondom spelling en lezen overgedragen. De specifieke onderwijsbehoeften worden vastgelegd in het groepsoverzicht. Deze kinderen worden in het groepsplan lezen en spelling in een subgroep ingedeeld. Dit betekent dat de leerlingen minimaal twee keer per week verlengde instructie en herhaalde lees oefening krijgen.

Aan het begin van het schooljaar observeert de leerkracht (groep 4 t/m 8) de leerlingen aan de hand van de volgende criteria:

1. Hanteren van leesstrategieën
2. Leessnelheid
3. Gebruik van context informatie
4. Problemen met het lezen van bepaalde woorden
5. De uitspraak
6. Woordenschat
7. Begrijpend lezen
8. Spelllen
9. Metacognitieve vaardigheden
10. Leesmotivatie
11. Discrepantie tussen vakgebieden

Activiteiten die de functionele geletterdheid en het technische lezen bevorderen

- Boekpromotie
- Stil lezen
- Voorlezen

- Verhaalbegrip (navertellen, naspelen)
- Taalbewustzijn
- Leeswoordenschat
- Planmatig lezen volgens methode Leeshuis
- Begrijpend lezen (nieuwsbegrip vanaf groep 6)
- Strategisch schrijven
- Informatieverwerving
- Nieuwsbegrip, actuele teksten die aansluiten bij de belevingswereld.
- Lezen en schrijven in moderne vreemde taal (groep 7)

Zorgniveau	Stap
Niveau 1: Goed lees en spellingonderwijs in klassenverband	<ol style="list-style-type: none"> 1. kwaliteit instructiegedrag en klassenmanagement 2. Juist gebruik van effectieve methodes 3. Gebruik leerlingvolgsysteem
Niveau 2: Extra zorg in de groepssituatie door de leerkracht (zwakste 25% van de leerlingen))	<ol style="list-style-type: none"> 4. Vaststellen van potentiële uitvallers en voldoende differentiatie in de klas
Niveau 3: Specifieke interventies uitgevoerd en/of ondersteund door de zorgspecialist in de school (zwakste 10% van de leerlingen)	<ol style="list-style-type: none"> 5. Vaststellen leerlingen met ernstige lees- /spellingproblemen en instructie individueel of in kleine groepjes 6. Vaststellen van achterstand en hardnekkigheid: vermoeden van dyslexie
Diagnostiek en behandeling in het zorginstituut (zwakste 4% van de leerlingen)	<ol style="list-style-type: none"> 7. Vaststellen van dyslexie (psychodiagnostisch onderzoek) 8. Gespecialiseerde dyslexiebehandeling

Bij zorg worden acties verantwoord in het groepsplan, deze zorg wordt gedeeld met IB-er. Alle kinderen met een IV of V score worden besproken tijdens de groepsbespreking met de intern begeleider. Deze leerlingen dienen altijd extra ondersteuning in een subgroep te hebben.

Begeleiding

Als de leerkracht lees- en/of spellingproblemen heeft gesignaleerd, is het belangrijk om de leerling zo snel mogelijk extra instructie en begeleiding te geven. Welke

problemen kunnen zich voordoen in de ontwikkeling van het (voorbereidend) lezen en spellen? En welke ondersteuning kan er dan worden gegeven (op zorgniveau 2 en 3)? Wat is effectief gebleken, wat werkt? En hoe ziet de ondersteuning van het lezen en spellen er bij de andere vakken uit?

De **Voorschotbenadering** is een effectieve aanpak om oudste kleuters waarvan de ontwikkeling van fonologische vaardigheden en letterkennis achterblijft, spelenderwijs voor te bereiden op het leren lezen in groep 3.

Connect Klanken en Letters is een programma voor vroegtijdige individuele interventie in het proces van aanvankelijk lezen (oktober-februari groep 3). Het programma is gericht op het verbeteren van het klankbewustzijn, de klank-tekenkoppeling en het technisch lezen ('decoderen'). Vloeiendheid is geen doel bij dit programma.

Connect Woordherkenning is een interventieprogramma voor leerlingen die bijna alle letters vlot en goed kunnen benoemen, maar moeite hebben met de volledige omzetting van alle letters binnen een woord. Het is gericht op de verbetering van woorden met medeklinkerclusters, tweelettergrepige woorden en meerlettergrepige woorden.

Connect Vloeiend Lezen is een programma voor kinderen die de aanvankelijke leeshandeling beheersen, maar niet komen tot het automatiseren daarvan. De centrale doelen van Connect Vloeiend Lezen zijn: leeskilometers maken en het komen tot vloeiendheid.

Ralfi is een interventieprogramma voor leerlingen die langdurig traag blijven lezen en niet komen tot het niveau van automatisering. Het programma is bedoeld voor zeer zwakke lezers waarbij het AVI-niveau stagneert. De spellende leeshandeling wordt (grotendeels) beheerst, maar het lezen blijft traag.

Ouders

Ouders worden op de hoogte gebracht van de extra hulp en aanpassingen die er zijn voor hun kind en wat zij mogelijk thuis kunnen doen. Er worden concrete afspraken gemaakt hoe zij op de hoogte blijven van de vorderingen van hun kind.

Als blijkt uit de toetsgegevens dat er tijdens de intensieve extra begeleiding onvoldoende vooruitgang is geboekt kan de leerling aangemeld worden voor verder onderzoek.

Het is niet de school die het dyslexieonderzoek aanvraagt. Dit doen de ouders.

Het is belangrijk voor ouders om te weten wat dyslexie is, wat de school kan doen en wat je als ouders kunt doen, om ervoor te zorgen dat het kind zich zo optimaal mogelijk kan ontplooien op school en thuis.

Tips voor ouders

Lezen

- samen lezen op AVI-niveau of iets hoger.
- voorkennis oproepen en koppelen aan de tekst
- tekst voorlezen, kind nalezen
- om de beurt een zin of stukje lezen ouder-kind. Dit bevordert het leesbegrip.
- moeilijke woorden bespreken
- nadruk op leesbegrip leggen, door vragen te stellen en na te praten over het verhaal.
- foute in kleine woordjes niet voortdurend, maar soms verbeteren
- niet zeggen nee fout, maar lees het nog eens.
- helpen moeilijke woorden in stukjes te verdelen (leesstrategie toepassen)
- de inspanning van het kind waarderen
- laten merken dat fouten lezen mag

Spellen

- veel geduld bewaren
- fouten in spontane briefjes niet steeds verbeteren
- computer gebruiken voor spellingoefeningen (www.woordkasteel.nl)
- spellingcategorieën en regels laten verwoorden
- inspanning waarderen

Wereldoriëntatie

- verwachten dat het onthouden van namen moeilijk kan zijn
- praten over de brede leefomgeving
- laten kaartlezen op vakantie
- nieuwe kennis koppelen aan oude
- samen schriftelijke informatie doornemen en pre-teachen
- helpen met werkstukken, ook op de computer maken met spellingcontrole

Rekenen

- houd rekening met het feit dat automatiseren moeilijk is en dat dus de tafels moeilijk te leren zijn. er kan gebruik gemaakt worden van een tafelkaart.
- verwachten dat klokkijken verwarring kan geven, met name met "voor" en "over"
- verwachten dat geldrekenen problemen kan geven
- boodschappen laten doen
- fouten maken mag

BIJLAGE 1

Betreft: Onderzoek en Behandeling Dyslexie

Amersfoort, januari 2015

Informatie voor scholen, wijkteams en zorgaanbieders

De zorg voor kinderen met ernstig enkelvoudige dyslexie (EED)* – vergoede dyslexiezorg – valt sinds 1 januari 2015 onder de Jeugdwet. Daarmee hebben de gemeenten de verantwoordelijkheid gekregen om deze zorg te organiseren en te financieren.

Om EED goed te behandelen is een goede samenhang tussen de ondersteuning op school en de zorg van de Jeugd GGZ van belang.

De gemeenten van regio de Eem hebben daarom over de organisatie van de zorg en de inkoop van Dyslexiezorg afstemming gezocht met de samenwerkingsverbanden.

Over de vergoede dyslexiezorg zijn voor 2015 de volgende afspraken gemaakt:

▣ _Dyslexieaanbieders conformeren zich aan de geldende kwaliteitsstandaarden (van het protocol Dyslexie Diagnostiek en Behandeling 2.0; Blomert 1 mei 2013)

▣ _De scholen treden op als poortwachter. Een leerkracht of intern begeleider biedt, als er een vermoeden van dyslexie bestaat, eerst intensief begeleiding conform het dyslexieprotocol. Indien het kind daarna nog onvoldoende scoort op genormeerde toetsen en er mogelijk sprake is van een (ernstige) achterstand die door het onderwijs niet kan worden opgelost en dat dyslexie daarvan de oorzaak kan zijn, dan verwijst de school het kind voor onderzoek.

▣ _Ouders /verzorgers melden het kind aan bij een gekwalificeerde dyslexiezorgverlener die is aangesloten bij het NRD/ KD en waarmee door de gemeente een zorgcontract is afgesloten. (zie bijlage 1: lijst zorgaanbieders EED).

▣ _Als uit onderzoek blijkt dat het kind ernstig dyslectisch is, wordt de behandeling vergoed.

Voorwaarden zijn:

▣ _Het kind zit op de basisschool. Dyslexiezorg wordt alleen verleend op verwijzing van de school.

▣ _Het betreft ernstige enkelvoudige dyslexie.

▣ _De behandeling van het kind vindt, in overleg met de school, bij voorkeur zoveel mogelijk op en in samenhang met de school van het kind plaats.

De procedure voor 2015:

1. Signalering / begeleiding door de school.
2. Verwijzing door school voor diagnostisch onderzoek in een brief of mail aan ouders / verzorgers met cc naar het samenwerkingsverband waartoe uw school behoort en de gemeente waarin de leerling woonachtig is. (zie bijlage 2: contactgegevens .

Samenwerkingsverbanden en bijlage 3: contactgegevens gemeenten).

3. Ouders / verzorgers melden hun kind aan bij een door de gemeente gecontracteerde zorgaanbieder. (zie bijlage 1: lijst zorgaanbieders EED).

4. Bij vaststelling diagnose EED start de behandeling.

5. Zorgaanbieder factureert bij het regionaal inkoop en subsidiebureau Amersfoort, factuur@amersfoort.nl met vermelding kostenplaats 63175 of via Vecozo.

Sturen binnen de budgettaire financiële kaders:

6. Samenwerkingsverband monitort het aantal verwijzingen voor onderzoeken en aantal verwijzingen voor behandeling per school. Deze gegevens worden 1x per kwartaal verzameld door het samenwerkingsverband.
7. Gemeente monitort gegevens van de aanbieders en haalt dit 1x per kwartaal op.
8. Samenwerkingsverband en Gemeenten hebben in 2015 periodiek overleg (1 x per 3 maanden) m.b.t. de monitorgegevens.

In 2015 zal het toekomstig beleid ontwikkeld worden, waarbij de monitor gegevens en evaluaties met het werkveld van groot belang zullen zijn.

- Ernstige enkelvoudige dyslexie (EED): Enkelvoudig betekent dat het kind naast de dyslexie geen ggz-stoornis, beperking of andere taal- of leerstoornissen heeft die belemmerend is voor dyslexieonderzoek en/of -behandeling (comorbiditeit). Voor kinderen bij wie sprake is van problemen naast de dyslexieklachten (bijvoorbeeld dyslexie in combinatie met ADHD of een spraak/taalstoornis), is een intensiever behandel-/begeleidingstraject nodig. In deze gevallen wordt eerst de bijkomende stoornis of beperking behandeld, voordat een kind in aanmerking komt voor een behandeling ernstige enkelvoudige dyslexie.

BIJLAGE 2

Plaats en datum

Betreft: Verwijzing voor dyslexie-onderzoek

Naam leerling: ...

Geboortedatum: ...

Beste ouders/ verzorgers van ...,

Na intensieve begeleiding op school conform het dyslexieprotocol scoort uw kind nog onvoldoende op genormeerde toetsen. We vermoeden dat er sprake is van ernstige enkelvoudige dyslexie. Voor de juiste zorg verwijzen we uw kind door voor onderzoek.

We verzoeken u uw kind aan te melden bij een gekwalificeerde dyslexiezorgverlener die is aangesloten bij het NRD/KD en waarmee door de gemeente een zorgcontract is afgesloten. Zie bijlage 1: Lijst zorgaanbieders EED.

Van deze verwijzing sturen wij via de mail een cc naar SWV de Eem en de gemeente Amersfoort, zodat zij op de hoogte zijn van de verwijzing en zorg zullen dragen voor de financiering.

Met vriendelijke groet,

Naam

Intern begeleider van basisschool Amersfoortse Schoolvereniging

BIJLAGE 3

Overzicht protocollen en katernen

De verschillende protocollen zijn op elkaar afgestemd en vormen een doorgaande lijn. Daardoor wordt de overgang van leerlingen met dyslexie van primair naar voortgezet onderwijs zo goed mogelijk overbrugd.

Hieronder een overzicht van de producten die zijn voortgekomen uit het Masterplan Dyslexie. Voor een volledig overzicht zie [Masterplan Dyslexie](#).

1. Regulier basisonderwijs

- [Protocol voor groep 1-2](#)
- [Protocol voor groep 3](#)
- [Protocol voor groep 4](#)
- [Protocol Leesproblemen en Dyslexie groep 5-8](#)
- [Leesproblemen en dyslexie in het basisonderwijs Handreiking voor aankomende leerkrachten](#)

Bij de Protocollen Leesproblemen en Dyslexie voor het basisonderwijs zijn werkdocumenten ontwikkeld. De digitale versies zijn te downloaden bij het [Expertisecentrum Nederlands](#).

<http://www.expertisecentrumnederlands.nl/downloads/werkdocumenten-protocol-leesproblemen-en-dyslexie-groep-1-en-2/>

<http://www.expertisecentrumnederlands.nl/downloads/werkdocumenten-protocol-leesproblemen-en-dyslexie-groep-3/>

<http://www.expertisecentrumnederlands.nl/downloads/werkdocumenten-protocol-leesproblemen-en-dyslexie-groep-4/>

<http://www.expertisecentrumnederlands.nl/downloads/werkdocumenten-protocol-leesproblemen-en-dyslexie-groep-5-8/>